

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Email:

Datum 3-12-2020

Betreft besluit op uw Wob-verzoek d.d. 24 juli 2020

Geachte

In uw brief van 24 juli 2020, ontvangen op 31 juli 2020, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) informatie verzocht over correspondentie tussen LNV en de universiteit Utrecht over de Criteria ter handhaving van art. 3.4. Besluit Houders van dieren Fokken met Gezelschapsdieren.

U vraagt specifiek om de volgende documenten:

- correspondentie per email tussen het ministerie LNV en de Universiteit van Utrecht afdeling Dierengeneeskunde tussen 1 januari 2018 en 1 april 2019
- correspondentie per email tussen het ministerie LNV en de Departement Dier in Wetenschap en Maatschappij van de Universiteit van Utrecht tussen 1 januari 2018 en 1 april 2019
- correspondentie per email tussen het ministerie en het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren van de Universiteit van Utrecht tussen 1 januari 2018 en 1 april 2019

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 5 augustus 2020 met kenmerk DGA / DAD 20211614. In deze brief is tevens de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 25 september 2020.

Naar aanleiding van uw verzoek heeft een medewerker van mijn ministerie op 28 september 2020 telefonisch contact met u opgenomen om de reikwijdte van uw verzoek af te bakenen. Op 6 oktober 2020 heeft u per mail om meer specifieke informatie verzocht ten aanzien van het Wob-besluit van 25 september 2020.

U gaf in daarbij de volgende punten aan:

- 1 De brief en bijlage uit de mail van 14 februari 2018.
- 2 Het projectplan art. 3.4 uit de mails van 23 maart 2018 en 29 maart 2018.
- 3 De bijlage die meegestuurd is op 9 april 2018 in de mail betreffende projectplan artikel 3.4, het voorstel van LNV en NVWA.
- 4 Het aangepaste projectplan criteria artikel 3.4 fokken met gezelschapsdieren uit de mail van donderdag 3 mei 2018.

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

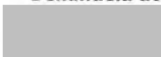
Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door

@minlnv.nl

Ons kenmerk
DGA-DAD / 20265123

Bijlage(n)
3

Voor het overige uit uw Wob-verzoek gaf u in uw e-mail van 6 oktober 2020 aan genoeg te hebben aan de door mij aangeleverde communicatie naar aanleiding van het Wob-besluit van 25 september 2020.

Een medewerker van mijn ministerie heeft u in een e-mailbericht op 7 oktober 2020 op de hoogte gebracht van de voortgang van de behandeling van uw Wob-verzoek. Het is tot mijn spijt helaas niet mogelijk gebleken om voor 25 september 2020 een besluit te nemen op uw verzoek. Een medewerker van mijn ministerie heeft u per e-mail op 20 oktober 2020 op de hoogte gebracht van de afhandeling van uw verzoek. Op 12 november 2020 heeft een medewerker van mijn ministerie per e-mail aangegeven dat uw Wob-verzoek verdere vertraging heeft opgelopen en dat u uiterlijk op 30 november 2020 een reactie ontvangt.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn bij mijn ministerie 6 documenten (inclusief bijlagen) aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Het document met nummer 3 is reeds beoordeeld bij het Wob-besluit van 25 september 2020 over fokken met kortsnuitige honden. De vindplaats van het besluit en dit document staat aangegeven op de inventarislijst.

Zienswijze

Over de openbaarmaking van de documenten is reeds zienswijze gevraagd aan de derde belanghebbende voor het nemen van het Wob-besluit van 25 september 2020.

De zienswijze van de derde belanghebbende heb ik in mijn belangenafweging meegenomen. Zie het onderdeel "Overwegingen" van dit besluit.

Besluit

Ik heb besloten aan uw verzoek tegemoet te komen en de door u gevraagde informatie opgenomen in het document met nummer 1.a openbaar te maken.

Ik heb besloten om het document met nummer 1 openbaar te maken met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens. Voor de motivering verwijs ik naar onderdeel "Overwegingen" van dit besluit.

Ik heb besloten om de door u gevraagde informatie opgenomen in de documenten met nummers 2 en 4 deels openbaar te maken. Voor de motivering verwijs ik naar onderdeel "Overwegingen" van dit besluit.

Ik heb besloten om de door u gevraagde informatie opgenomen in het document met nummer 2.a niet openbaar te maken. Voor de motivering verwijs ik naar onderdeel "Overwegingen" van dit besluit. Na toepassing van de weigeringsgrond bevat het document evident geen wezenlijk inhoudelijke relevante informatie meer en daarom wordt dit document niet openbaar gemaakt.

Overwegingen

Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob, wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Bij de te verrichten belangenafweging worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en de door de weigeringsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Evenmin kent de Wob een beperkte vorm van openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Indien ik aan u de betreffende documenten verstrek, moet ik deze ook aan anderen geven indien zij daarom verzoeken. In dat licht vinden de onderstaande belangenafwegingen dan ook plaats.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. In het document met nummer 1, 2 en 4 staan persoonsgegevens, zoals namen, telefoonnummers, e-mailadres en een handtekening. Ik ben van oordeel dat t.a.v. deze gegevens het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd, zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Daarom heb ik de persoonsgegevens verwijderd uit deze documenten.

Voor zover het de namen van ambtenaren betreft is hierbij het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob.

Het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of

benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Openbaarmaking van bepaalde passages uit de documenten met nummers 2, 2.a, en 4 zou naar mijn oordeel leiden tot onevenredige benadeling van de organisatie waar deze informatie betrekking op heeft.

De passage uit het document met nummer 2 betreft een berekening van de kosten van het onderzoek. De passages uit document met nummer 2a betreffen bedragen van diverse kosten voor de uitvoering van het onderzoek.

De derde belanghebbende stelt dat openbaarmaking van deze informatie zich verzet tegen het economische belang dat de Faculteit Diergeneeskunde heeft. Na lezing van document 2a ben ik van oordeel dat dit belang zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid en volg hiermee de zienswijze van de derde belanghebbende.

In het document met nummer 2a blijft er na weglating van de informatie die ik weiger op grond van artikel 10.2.g geen informatie over de bestuurlijke aangelegenheid over die voor afzonderlijke verstrekking in aanmerking komt. Ik heb daarom besloten dit document in zijn geheel te weigeren.

In het document met nummer 4 staat informatie ten aanzien personele kosten. Openbaarmaking van deze informatie zou naar mijn oordeel kunnen leiden tot onevenredige benadeling van de personen en organisatie waar deze informatie betrekking op heeft. Deze benadeling kan bestaan uit negatieve publiciteit en ongunstige oordeelsvorming. Ik ben van oordeel dat dit belang zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid.

Weigeren o.g.v. artikel 11, eerste lid, van de Wob

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat onder het begrip "documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad" onder meer moeten worden begrepen: nota's van ambtenaren en hun politieke en ambtelijk leidinggevenden, correspondentie tussen de onderdelen van een ministerie en tussen ministeries onderling, concepten van stukken, agenda's, notulen, samenvattingen en conclusies van interne besprekingen en rapporten van ambtelijke adviescommissies. Ten aanzien van deze stukken moet van de bedoeling om ze als stukken voor intern beraad beschouwd te zien, uitdrukkelijk blijken of men moet deze bedoeling redelijkerwijs kunnen vermoeden. Deze beperking op de informatieverplichting is in de Wob opgenomen omdat een ongehinderde bijdrage van ambtenaren en van hen die van buiten bij het intern beraad zijn betrokken bij de beleidsvorming en -voorbereiding gewaarborgd moet zijn. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan: meningen, opinies, commentaren, voorstellen, conclusies met de daartoe aangevoerde argumenten.

De documenten met nummers 2 en 4 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevat persoonlijke beleidsopvattingen. De genoemde documenten betreffen in beide situaties concepten van het projectplan 3.4. Het definitieve projectplan criteria 3.4 kortsnuitige honden is openbaar gemaakt met het Wob-besluit van 25 september 2020. Het gaat in deze concepten om suggesties tot aanpassing van het voorgestelde plan en tekstvoorstellen op dat plan over de uitvoering van het onderzoek. Deze persoonlijke beleidsopvattingen heb ik uit het document verwijderd. Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien de standpunten van ambtenaren zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Ik zie dan ook geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen.

Wijze van openbaarmaking

De documenten die met dit besluit gedeeltelijk openbaar worden gemaakt treft u bij dit besluit in kopie aan.

Dit besluit en de stukken die met dit besluit voor een ieder openbaar worden, worden geanonimiseerd op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Hoogachtend,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

mw. E. Heijblom

Plaatsvervangend Secretaris-Generaal

Een belanghebbende die bezwaar heeft tegen de weigering om informatie openbaar te maken kan binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage. Dit besluit is verzonden op de in de aanhef vermelde datum.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- h. hergebruik: het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd;
- i. overheidsorgaan:
 - 1°. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
 - 2°. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Artikel 3

1. Een ieder kan een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.
2. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de bestuurlijke aangelegenheid of het daarop betrekking hebbend document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.

4. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan de verzoeker zo spoedig mogelijk om zijn verzoek te preciseren en is het hem daarbij behulpzaam.
5. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Artikel 6

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.
3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker mededeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daar tegen heeft, in welk geval de informatie niet eerder wordt verstrekt dan twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt.
6. Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie:
 - a. bedraagt de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken indien het bestuursorgaan voornemens is de milieu-informatie te verstrekken terwijl naar verwachting een belanghebbende daar bezwaar tegen heeft;
 - b. kan de beslissing slechts worden verdaagd op grond van het tweede lid, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt;
 - c. zijn het derde en vierde lid niet van toepassing.

Artikel 7

1. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie met betrekking tot de documenten die de verlangde informatie bevatten door:
 - a. kopie ervan te geven of de letterlijke inhoud ervan in andere vorm te verstrekken,
 - b. kennisgeving van de inhoud toe te staan,
 - c. een uittreksel of een samenvatting van de inhoud te geven, of
 - d. inlichtingen daaruit te verschaffen.
2. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie in de door de verzoeker verzochte vorm, tenzij:

- a. het verstrekken van de informatie in die vorm redelijkerwijs niet gevegd kan worden;
- b. de informatie reeds in een andere, voor de verzoeker gemakkelijk toegankelijke vorm voor het publiek beschikbaar is.

3. Indien het verzoek betrekking heeft op milieu-informatie als bedoeld in artikel 19.1a, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer, verstrekt het bestuursorgaan, zo nodig, en indien deze informatie voorhanden is, tevens informatie over de methoden die zijn gebruikt bij het samenstellen van eerstbedoelde informatie.

Bijlage 2 – Inventarislijst

Nummer	Datum	Soort document	Onderwerp	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1.	01-02-2018	Brief bij de mail van 14 februari 2018 8:52	offerte verzoek voor het ontwikkelen van criteria voor artikel 3.4 van het Besluit houders van dieren	Deels openbaar	10.2.e	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Universiteit Utrecht
1.a		Bijlage bij de mail van 14 februari 2018 8:52	Bijlage onderzoeksvraag FD –	Openbaar		Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Universiteit Utrecht
2.		Projectplan bij de mails van 23 maart 2018 12.12 van de uu.nl en van 29 maart 2018 16.54 van minez.nl	Projectplan artikel 3.4 <i>Concept</i>	Deels openbaar	10.2.e 10.2.g 11.1	Universiteit Utrecht	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Universiteit Utrecht
2.a		Bijlage bij projectplan	Bijlage Format voor projectbegroting (P X Q Tabel)	Niet openbaar Na toepassing van de uitzonderingsg rond evident geen wezenlijk inhoudelijk relevante informatie meer over.	10.2.g	Universiteit Utrecht	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Universiteit Utrecht

3.		Voorstel bij de mail van 9 april 2018 14.58	Voorstel van LNV en NVWA	Reeds beoordeeld zie link: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2020/09/25/besluit-wob-verzoek-over-fokken-met-kortsnuitige-honden documentnr. 5b		Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Universiteit Utrecht
4.		Projectplan bij de mail van 3 mei 2018 9.41	Projectplan artikel 3.4 Concept	Deels openbaar	10.2.e 10.2.g 11.1	Universiteit Utrecht	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Universiteit Utrecht

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Faculteit Diergeneeskunde
t.n.v. 10.2.e
Postbus 80163
3508 TD UTRECHT

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/inv

Behandeld door

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e

10.2.e @mmez.n

Ons kenmerk

DGAN-DAD / 18015801

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Datum - 01 FEBRUARI 2018 -

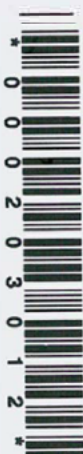
Betreft offerteverzoek voor het ontwikkelen van criteria voor artikel 3.4 van
het Besluit houders van dieren

Geachte 10.2.e,

Om het welzijn en de gezondheid van gezelschapsdieren te verbeteren is in het Besluit houders van dieren artikel 3.4 opgenomen, dat stelt dat het fokken van gezelschapsdieren het welzijn en de gezondheid van de ouders en nakomelingen niet mag benadelen. In 2016 is door NVWA, LID en RVO.nl een pilot bij fokkers van honden uitgevoerd naar de handhaafbaarheid van artikel 3.4. Hieruit blijkt dat art. 3.4 in de praktijk moeilijk handhaafbaar is. Dit komt vooral door de open normen die zijn gesteld. Hier is destijds voor gekozen omdat alle rassen hun eigen erfelijke gebreken en schadelijke uiterlijke raskenmerken hebben en het te ver voert per ras normen te stellen.

Eind vorig jaar is het ministerie gestart om in samenspraak met de NVWA, LID en enkele NGO's na te gaan hoe het verbod van het op een schadelijke manier fokken van dieren beter handhaafbaar te maken is. Gezocht is naar criteria die voor alle rassen/ niet rassen gebruikt kan worden. Uit deze eerste verkenning bleek dat internationale regelgeving aanknopingspunten biedt. De voorwaarden die Oostenrijk aan het fokken van gezelschapsdieren stelt zijn breed toepasbaar. Wel is nog behoefte aan eenvoudig te meten criteria, die inspecteurs van de NVWA en LID kunnen gebruiken bij de handhaving.

Zoals al eerder met u besproken wil ik de Faculteit Diergeneeskunde vragen voor de bijgevoegde voorwaarden criteria te ontwikkelen die in de praktijk door de inspecteurs makkelijk te gebruiken zijn bij de handhaving. Het onderzoek dient uiterlijk voor het zomerreces afgerond te zijn. Ook vraag ik u bij dit onderzoek de NVWA en LID te betrekken, zodat zij mee kunnen denken over de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. Graag ontvang ik van u een offerte met tijdsplan.

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Ons kenmerk
DGAN-DAD / 18015801

Contactpersoon voor fokkerij gezelschapsdieren is 10.2.e. Voor
verdere 10.2.e contact met haar opnemen.

Drs. L.E.M. Hendrix
Directeur Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Bijlage

Algemene voorwaarden in de Oostenrijkse regelgeving die niet bij het fokken mogen voorkomen

- a. Kortademigheid
- b. Afwijkingen in de beweging
- c. Kreupelheid
- d. Huidontstekingen
- e. Kaalheid
- f. Ontstekingen van het oogbindvlies en/of het hoornvlies
- g. Blindheid
- h. Exophthalmus (uitpuilen van het oog)
- i. Doofheid
- j. Neurologische symptomen
- k. Misvormingen van het gebit als het dierenwelzijn hierdoor in het geding komt.
- l. Misvormingen van het schedeldak
 - m. Lichaamsvormen waarbij met grote waarschijnlijkheid moet worden aangenomen dat natuurlijke geboortes niet mogelijk zijn.

Projectplan ministerie van LNV

Opstellen van criteria voor handhaving artikel 3.4 (besluit Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden)

Probleemstelling

Om het welzijn en de gezondheid van gezelschapsdieren te verbeteren is in het besluit Houden van dieren, artikel 3.4 (bijlage 1) opgenomen. Dit artikel stelt dat het fokken van gezelschapsdieren het welzijn en de gezondheid van ouders en nakomelingen niet mag benadelen. Gebleken is dat in de praktijk artikel 3.4 moeilijk handhaafbaar is door de open normen die zijn gesteld.

Doel

Het opstellen van eenvoudig te meten criteria voor gezondheid en welzijn die door de inspecteurs van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) kunnen worden gebruikt bij de handhaving van artikel 3.4.

Plan van aanpak

11.1 [Redacted text block containing five lines of obscured content]

Daarom stellen wij voor om

1. Het project binnen de Faculteit Diergeneeskunde uit te voeren vanuit het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren en het centrum voor Sustainable Animal Stewardship.
2. Het project in twee fasen uit te voeren:

Fase 1: Voor-inventarisatie en bereiken van consensus

- Vooroverleg inventarisatie met de NVWA en de LID
- Opstellen van en bereiken van consensus over de te volgen criteria met betrekking tot:
 - Handhaafbaarheid
 - Uitvoerbaarheid
 - Fraudebestendigheid
- Inventarisatie van voorgaande projecten en evaluatie van de uitkomsten van de pilot-studie die in 2016 is uitgevoerd door de NVWA, LID en de RVO.
- Onderzoek naar bestaande criteria (algemeen of rasspecifiek) en ervaringen met betrekking tot implementatie en handhaving in het buitenland (literatuur-onderzoek)
- Terugkoppeling van resultaten met de NVWA en LID over Fase 1 en het vormen van een consensus over de te volgen route in het uitwerken van de criteria.

Opgeleverd na Fase 1

Advies rapport in consensus met NVWA en LID over de te volgen uitwerking van criteria, digitaal aangeleverd in pdf-formaat en op verzoek hard-copy.

Fase 2: Uitwerken van praktische criteria

- Consultatie veterinaire specialisten voor de onderbouwing van specifieke criteria bepaald orgaansysteem
- Schrijven van eerste aanbeveling
- Toetsing bij NVWA en LID op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid
- Aanpassingen aan aanbevelingen
- Opstellen van definitief, onderbouwd rapport.

Opgeleverd na Fase 2

Uitgewerkte criteria die algemeen toepasbaar zijn kunnen worden gebruikt voor handhaving van artikel 3.4.

Tijdsplanning

Fase 1 met startdatum 3 april 2018 (week 14) zal naar verwachting net kunnen worden afgerond voor het zomerreces op 6 juli 2018 (week 27).

April/mei 2018:

- Vooroverleg en inventarisatie met de NVWA en de LID 10.2.e)
- Inventarisatie van voorgaande projecten en evaluatie van de uitkomsten van de pilot-studie die in 2016 is uitgevoerd door de NVWA, LID en de RVO 10.2.e

Mei/juni 2018

- Onderzoek naar bestaande criteria en ervaringen daarmee in het buitenland (literatuur-onderzoek) (Medewerker)
- Juridische input handhaving criteria
- Terugkoppeling van resultaten met de NVWA en LID over Fase 1 en het vormen van een consensus over de te volgen route in het uitwerken van de criteria

De uitvoering van Fase 2 is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek in Fase 1. Na afloop van Fase 1 zal een nieuwe tijdsplanning en offerte worden opgesteld. De verwachting is dat het onderzoek volledig kan worden afgerond in 2018.

Budgettering Fase 1

Bemensing:

Projectleider – 10.2.e

Gedragkliniek voor Dieren, DWM

Project supervisie – 10.2.e

hoofd Centrum Sustainable Animal Stewardship

Project ondersteuning – 10.2.e

Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren

Project medewerker literatuuronderzoek : medewerker van departement Dier Wetenschap en Maatschappij van de Faculteit Diergeneeskunde

Personeelskosten	Kosten
10.2.e)	10.2.g
10.2.e	10.2.g
10.2.e	10.2.g
subtotaal	10.2.g
Overige kosten	
Reis- en overlegkosten	10.2.g
Materiaalkosten	10.2.g
subtotaal	10.2.g
totaal aan kosten	10.2.g

Bijlage 1: Artikel 3.4

Hoofdstuk 3. Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden

§ 1. Algemeen

Artikel 3.4. Fokken met gezelschapsdieren

1. Het is verboden te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld.
2. In ieder geval wordt bij het fokken, bedoeld in het eerste lid, voor zover mogelijk voorkomen dat:
 - a. **ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten** worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen
 - b. **uiterlijke kenmerken** worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren
 - c. **ernstige gedragsafwijkingen** worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen
 - d. **voortplanting op onnatuurlijke wijze** plaatsvindt
 - e. het aantal nesten of nakomelingen dat een gezelschapsdier krijgt de gezondheid of het welzijn van dat dier of de nakomelingen benadeelt.
3. Een hond krijgt binnen een aaneengesloten periode van twaalf maanden ten hoogste één nest.
4. Een kat krijgt binnen een aaneengesloten periode van twaalf maanden ten hoogste twee nesten of ten hoogste drie nesten in een aaneengesloten periode van vierentwintig maanden.
5. Op het fokken van paarden (inclusief pony's) en ezels die anders dan voor landbouwdoeleinden worden gehouden, zijn het eerste en tweede lid, met uitzondering van het tweede lid, onder d, van toepassing.

Projectplan ministerie van LNV

**Criteria voor handhaving artikel 3.4 Fokken met Gezelschapsdieren,
besluit Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden,
Besluit Houders van Dieren, Wet Dieren**

Duur van het project: 3 maanden.

Beoogde periode: van [15-05-2018] tot [15-08-2018]

Opdrachtgever Ministerie Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit

Naam: 10.2.e
Beleidsmedewerker gezelschapsdieren
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn,
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Telefoonnummer: 06 10.2.e
Mailadres: 10.2.e@minez.nl

Opdrachtnemer Faculteit Diergeneeskunde:

De opdracht zal worden uitgevoerd in een samenwerkingsverband tussen het ExpertiseCentrum Genetica Gezelschapsdieren, het departement Geneeskunde van Gezelschapsdieren (GD) en het departement Dier in Wetenschap en Maatschappij (DWM) van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht.

Contactgegevens:

Naam: 10.2.e
10.2.e, Faculteit Diergeneeskunde | 10.2.e
10.2.e | **Postadres:** Postbus 80166,
3508 TD Utrecht, Nederland
Bezoekadres: Yalelaan 2, 3584 CL Utrecht; 10.2.e
Telefoonnummer: + 31 (0)30 10.2.e
Mailadres: 10.2.e@uu.nl

Samenstelling projectgroep:

Projectleider – 10.2.e

Project ondersteuning – 10.2.e

10.2.e
en 10.2.e

Doelstelling van het project

Opstellen van een aantal criteria ter handhaving van artikel 3.4 Fokken met Gezelschapsdieren, besluit Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden, Besluit Houders van Dieren). Bij de opdrachtbrief is door het Ministerie een lijst aangedragen met een aantal orgaansystemen, c.q. aandoeningen waarvoor zij het opstellen van de criteria willen prioriteren. [Bijlage](#) Orgaansystemen /aandoeningen aangedragen in de opdrachtbrief LNVⁱ De beoogde criteria moeten in de praktijk toepasbaar zijn voor de inspecteurs van de NVWA, zodat zij een start kunnen maken met de handhaving van dit artikel.

Achtergrond, vraagstelling en basis projectopzet

Op 1 juli 2014 is een aantal wijzigingen in het Besluit Houders van Dieren in werking getreden. Het doel van deze wijzigingen was de verbetering van het dierenwelzijn bij de bedrijfsmatige handel. Artikel 3.4. van het Besluit bevat regels ten aanzien van het fokken van gezelschapsdieren. Als hoofdregel geldt dat het is verboden gezelschapsdieren te fokken op een wijze waarop het welzijn en gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld. Daaronder wordt onder andere verstaan dat er bij het fokken, voor zover mogelijk, voor moet worden gewaakt dat geen ernstige afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij de nakomelingen. Verder mogen er, voor zover mogelijk, ook geen uiterlijke kenmerken worden doorgegeven die schadelijke gevolgen hebben voor het welzijn en de gezondheid van het dier. Hetzelfde geldt voor ernstige gedragsafwijkingen. Het besluit beperkt zich echter tot doelvoorschriften, wat betekent dat men met open normen werkt die nader moeten worden ingevuld. **11.1**

. Daardoor is het voor de inspectie en rechterlijke macht lastig om het artikel te kunnen handhaven.

Om art. 3.4. te kunnen handhaven moet aantoonbaar zijn dat een fokker zich onvoldoende heeft ingespannen om te voorkomen dat schadelijke uiterlijke kenmerken, ernstige ziekten of gedragsafwijkingen worden doorgegeven aan nakomelingen.

De erfelijke aanleg voor ernstige ziekten of gedragsafwijkingen zijn lang niet altijd aan de buitenkant zichtbaar en maakt handhaving op de preventie ervan complex. Wij richten ons daarom in dit project op waarneembare schadelijke uiterlijke kenmerken van fokdieren, gerelateerd aan brachycephalie (kortsnuiten), die aan nakomelingen worden doorgegeven en een ernstig welzijnsrisico vormen.

We zien binnen de groep van kortsnuitige honden een groot aantal gezondheids- en welzijnsproblemen, die merendeels ook terugkomen in de hierboven genoemde lijst van de opdrachtgever (in de bijlage aangegeven met een asterisk). Dit betreft o.a.:

- **het skelet:** misvormingen van het schedeldak (open fontanel) en misvorming bekkens zodat in grote waarschijnlijkheid moet worden aangenomen dat natuurlijke geboortes niet mogelijk zijn
- **de luchtwegen,** ~ vernauwde neusgaten en een (relatief) te lang zacht gehemelte en een te nauwe luchtpijp wat bekend staat als het *Brachycephaal Obstructief Syndroom* (BOS). Honden hebben hierdoor ademhalingsproblemen waardoor niet alleen benauwdheid optreedt, maar waardoor de hond ook slechter zijn warmte kwijt kan middels hijgen (honden hebben geen zweetklieren). De klachten kunnen variëren van licht snurken tot ernstige benauwdheid en flauwtes en sterfte door obstructie van de luchtwegen.
- **de huid:** plooien, neusplooien waartussen ontstekingen ontstaan of die het hoornvlies kunnen beschadigen
- **de ogen:** uitpuilende grote ogen, waardoor effectief knipperen niet mogelijk is en ulcera kunnen ontstaan

Fokken met honden met dit soort ernstige uiterlijke afwijkingen leidt derhalve tot fysiek en fysiologisch ongerief en beperking van het natuurlijk gedrag hetgeen geldt als een inbreuk op de integriteit of het welzijn van de dieren (Wet dieren).ⁱⁱ

Niet alleen zijn schadelijke uiterlijke kenmerken vrij makkelijk te onderzoeken, ook de verhoogde kans van doorgifte ligt voor de hand. Sterker nog, de fokkerij bewijst al jaren dat hoe de selectie op deze schadelijke uiterlijke kenmerken leidt tot steeds extremere vormen. 11.1

Als een ernstige afwijking zich manifesteert bij nakomelingen dan kan hem dat worden verweten. Wij denken dat de uitkomst van dit project een belangrijke opmaat vormt naar de verdere uitbouw van handhavingscriteria voor een groter aantal orgaansystemen

NB: Het opstellen van de criteria zal in nauwe samenwerking met de NVWA en LID moeten worden uitgevoerd, dit om uiteindelijke handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid en daarmee de praktische inzetbaarheid te kunnen waarborgen.

Plan van aanpak

Doelgroep: waarneembare schadelijke uiterlijke kenmerken van fokdieren, gerelateerd aan brachycephalie (kortsnuiten), die aan nakomelingen worden doorgegeven en een ernstig welzijnsrisico vormen.

11.1

Werkzaamheden:

Week 1-2

- Inventarisatie van (bestaande) objectieve meetmethoden van een aantal schadelijke uiterlijke kenmerken gerelateerd aan brachycephalie.

Week 2-6

- Overleg met specialisten van de verschillende disciplines (dermatologie, KNO, oogheelkunde en voortplanting) over praktische uitvoering van de meetmethodes en het opstellen van de fokselectiecriteria.

Week 6-10

- Protocolleren van gekozen meetmethode en wijze van rapporteren van het resultaat.

11.1

11.1

- Rapporteren en registreren testresultaten/uitslagen

11.1

11.1

Week 10

- Overleg tussen de inspecteurs NVWA en LID, diergeneeskundig specialisten en de projectgroep.

Week 11 – 12:

- Oplevering eindproducten fokselectiecriteria kortsnuitige fokdieren:
 - Protocol met meetmethode
 - Fokselectiecriteria
 - Voorwaarden deskundige uitvoering metingen

Begroting

Personele kosten:

zie ook BIJLAGE FORMAT VOOR PROJECTBEGROTING (P X Q TABEL)

Personeelskosten	project uren per week	Aantal uur	Kosten
Inventarisatie	10.	10.	
Raadpleging externe deskundigen	10.	10.2.g	
Protocollen opstellen	10.	10.2.g	
Overleg	10.	10.	
Eindproducten	10.	10.	
10.2.e	Totaal:	10.2.g	10.2.g
10.2.e			10.2.g
subtotaal			
Overige kosten			
Reis- en overlegkosten			10.2.g
Materiaalkosten			10.2.g
subtotaal			10.2.g
BTW 21%			10.2.g
totaal aan kosten			10.2.g

- IBAN nr 10.2.e – de betaling kan t.z.t. per facturering vanuit de projectgroep plaatsvinden.
- Wij gaan akkoord met de ARVODI van RVO.nl /LNV

i **Bijlage 1: Orgaansystemen /aandoeningen aangedragen in de opdrachtbrief**

- a. Kortademigheid *
- b. Afwijkingen in de beweging *
- c. Kreupelheid
- d. Huidontstekingen
- e. Kaalheid
- f. Ontstekingen van het oogbindvlies en/of het hoornvlies *
- g. Blindheid
- h. Exophthalmus (uitpuilen van het oog) *
- i. Doofheid
- j. Neurologische symptomen
- k. Misvormingen van het gebit als het dierenwelzijn hierdoor in het geding komt.
- l. Misvormingen van het schedeldak *
- m. Lichaamsvormen waarbij met grote waarschijnlijkheid moet worden aangenomen dat natuurlijke geboortes niet mogelijk zijn. *

ii **Artikel 1.3. Intrinsieke waarde**

- 1** De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
- 2** Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.
- 3** Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren zijn gevrijwaard van:
- a. dorst, honger en onjuiste voeding;
 - b. fysiek en fysiologisch ongerief;
 - c. pijn, verwonding en ziektes;
 - d. angst en chronische stress;
 - e. beperking van hun natuurlijk gedrag;
- voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.